

26.5.2016/ Seppo Ruotsalainen

Suomen ulkopoliittinen linja vaakalaudalla

Maassamme eletään aikaisempaan nähden poikkeuksellisia aikoja. Poikkeuksellista on Suomen alueella pidettävien sotaharjoitusten määrä ja laatu. Tätä kirjoittaessa Suomen ja Yhdysvaltojen väliset lentosotaharjoitukset Kuopion Rissalassa 9.–20.5.2016 välisenä aikana ovat äskettäin päättyneet. Harjoituksissa oli mukana mm. kuusi Yhdysvaltain Oregonin Kansalliskaartin osastoon kuuluvaa Boeing F-15 hävittäjää.

Myös jokin aika sitten päättyneisiin maavoimien mekanisoitujen joukkojen Arrow-16 harjoituksiin Niinisalossa osallistui 160 amerikkalaissotilasta ja mm. 20 panssaroitua Stryker-miehistönkuljetusajoneuvoa. Kesäkuussa järjestetään merellinen Baltops 2016 -harjoitus. Yhdysvallat järjestää kyseisen harjoituksen vuosittain Itämeren alueella. Tänä vuonna osa harjoituksesta toteutetaan Suomessa.

Näitä harjoituksia syrjästä seuraavasta tuntuu ajoittain kuin maamme olisi armeijan liikekannallepanon vaiheessa.

Isäntämaasopimus - miten käy isänmaan?

Presidentti **Sauli Niinistö** ja ulkopoliittinen ministerivaliokunta päättivät heinäkuussa 2014, että Suomi allekirjoittaa isäntämaasopimuksen Naton kanssa. Suomen puolesta sopimuksen allekirjoitti puolustusvoimain komentaja **Jarmo Lindström** 4. syyskuuta 2014.

Sopimuksen mukaan Naton sekä sen jäsen- tai muiden valtioiden joukot voivat perustaa tukikohtia ja tuoda joukkoja isäntämaan (tässä tapauksessa Suomen) alueelle sekä rauhan että kriisin aikana. Herää kysymys, mikä isäntä on sellainen, joka ei ole isäntä omassa talossaan? Kansanedustajat ovat arvostelleet sitä, että heidät pidettiin pimennossa sopimuksen valmisteluvaiheen aikana. Kriittisissä kommentteissa on arvioitu isäntämaasopimuksen avaavan Suomen alueen Naton joukkojen käyttöön ja olevan askel kohti sotilasliiton jäsenyyttä. Sopimuksen luonne viittaa pahamaineeseen kauttakulkusopimukseen.

Kutsumattomia vieraita

Vaikka ulkopoliitikasta vastaavien päättäjien taholta vakuutetaan, että ulkopuoliset valtiot voivat tuoda joukkojaan isäntämaan alueelle vain kyseisen maan kutsusta, käytäntö näyttää viittaavan muuhun. Juuri edellä mainittu F-15 laivue saapui Suomen alueelle Yhdysvaltain kutsumana, siis itse itsensä kutsumana eli Suomen näkökulmasta kutsumattomana vieraana.

Ulkoministeri **Timo Soini** (ps) myönsi perjantaina 12. helmikuuta eduskunnan ulkoasiain valiokunnalle, että Kuopiossa yhdessä amerikkalaisten kanssa järjestettävästä lentosotaharjoituksesta päätettiin amerikkalaisaloitteesta (Helsingin Sanomat 13.2.2016). Valituksiin, joiden mukaan eduskunta ei ollut saanut riittävästi tietoa kyseisistä sotaharjoituksista puolustusministeri **Jussi Niinistö** vastasi, että eduskunta saa vastaisuudessa lisää tietoa sotaharjoituksista.

Ylimalkaista ja ylimielistä

Ulkopoliittisten päättäjien kahtalainen taktiikka tiedottamisessa on, että kun sotaharjoituksista syntyy kohu, selitetään, että harjoituksissa ei ole mitään uutta ja että sellaisia on tehty pitkin matkaa jo aikaisemmin. Suuremman kohun syntyessä luvataan, että "seuraavalla kerralla" tiedotetaan enemmän ja tarkemmin.

Ehkä ylimalkaisimman kommentin lentosotaharjoituksen järjestämisestä lausui kansanedustaja Carl Haglund (rkp) eduskunnassa 11.2.2016. Hän totesi, että mainittu harjoitus on "yhtä dramaattista kuin että roska-auto käy tyhjentämässä roskiksen". Lausunnon johdosta voisi kysyä, käykö kansanedustaja Haglund itse pökkana tyhjentämässä oman hushällinsa jätökset naapurin pihalle edes lupaa kysymättä.

Ohjuskilpi

Yhdysvallat on aloittanut strategisen ohjuspuolustusjärjestelmän eli niin sanotun ohjuskilven rakentamisen Venäjän rajojen tuntumaan. Järjestelmän ensimmäinen osa otettiin käyttöön vähän aikaa sitten Romaniassa. Ohjuskilvellä Yhdysvallat sanoo turvaavansa Euroopan nato-maita Iranista tulevaa ohjusuhkaa vastaan. Nato kiistää, että kilpi olisi suunnattu Venäjää vastaan.

Tavallinen kaduntallaaja kysyy, eikö Yhdysvallat liittolaisineen voisi järjestää asiansa Iranin kanssa jollakin muulla tavalla kuin rakentamalla rautaesiripun kaltaisen saartorenkkaan Venäjän ympärille. Lievän sarkastisesti voisi vielä kysyä, pelkäävätkö Yhdysvallat liittolaisineen, että Venäjä ei omalla ilmapuolustuksellaan pystyisi torjumaan sen yli mahdollisesti Eurooppaan suuntautuvia Iranin ohjuksia?!

Todelliset syyt ohjuskielville ovat muualla kuin Iranissa. Venäjä epäilee varsin aiheellisesti, että Yhdysvallat saattaisi iskeä sotilaallisesti sitä vastaan ja samalla torjua ohjuskielillä Venäjän vastahyökkäyksen. Toisin sanoen ohjuskielpi ei olisikaan, kuten lännessä väitetään, pelkkä natomaiden puolustuksellinen, vaan yhtä lailla tarvittaessa hyökkäyksellinen varustautumismuoto.

Imperialismi

Yhdysvallat liittolaisineen pyrkii todistamaan, että tässä uudessa sotilaallisen varustautumisen aallossa olisi kysymys rauhanturvaamisesta nimenomaan Venäjän aggressioita vastaan. Todellisuudessa kyse on yhtä paljon ja jopa enemmän läntisen sotilaallisen hegemonian laajenemispyrkimyksestä.

Nykyistä kansainvälistä tilannetta arvioitaessa on syytä korostaa **Leninin** jo vuonna 1920 esittämää arviota, jonka mukaan ”imperialismille on oleellista muutamien suurvaltojen kilpataistelu **hegemoniasta**, ts. pyrkimys maiden valtaukseen **ei siinä määrin suorastaan itseään varten kuin vastustajan heikentämiseksi** ja sen hegemonian järkyttämiseksi” (Lenin. Imperialismi, kapitalismin korkein vaihe, Suom. 1970, s.110, vahvennus SR).

Imperialismi syntyy kapitalismin pohjalta, kapitalismin pisimmälle ”kehittyneenä” eli ”korkeimpana vaiheena” (kuten Leninin teoksen nimikin ilmaisee). Mitä pidemmälle kapitalismi kehittyy, sitä ”pidemmälle” kehittyy myös imperialismi ts. halu ja välttämättömyys valloittaa uusia maantieteellisiä alueita, uusia raaka-ainelähteitä jne.

Hegemonian tavoittelu itsetarkoituksena

Edellä todettuun Leninin arvioon sisältyy se imperialismin lisäpiirre, että se ei rajoitu tavoitteleman pelkästään taloudellisia ja sotilaallisia etuja sinänsä, vaan siihen liittyy vallan eli hegemonian tavoittelu itsetarkoituksena.

Kansanomaisesti sanottuna imperialismi esiintyy ylimääräisenä lihasten pullisteluna, vastapuolen ärsyttämisenä ja kiusantekemisenä, eräänlaisena kukkotappeluna. Taistelu hegemoniasta (ylivallasta) voi saada ”silmittömän” luonteen, jossa ei enää (ei ainakaan ensisijaisesti) välitetä taloudellisesta pohjasta eikä oikeastaan mistään muusta kuin tuosta ihmeellisestä ”hegemoniasta” eli halusta komennella ja määrällä toista osapuolta ja muita osapuolia.

Tähän liittyy suuri riski

Edellä kuvatuinen asetelma vallitsee tällä hetkellä Yhdysvaltain ja sen natoliitolaisten ja toisaalta Venäjän välillä. Tämän vaiheen suuri riski on, että tilanne voi riistäytyä käsistä eli se ei jossakin vaiheessa enää ole kenenkään hallinnassa. Tämä johtuu siitä, että riittävän pitkälle ”kehittyessään” imperialismi alkaa tavallaan elää omalakisella elämäänsä vastaavalla tavalla kuin kuvitteellinen (fiktiivinen) pörssitalous irtoaa reaalityaloudesta.

Talouden fiktiivisellä loholla tapahtuu asioita, jotka eivät oikeastaan ole kenenkään hallinnassa eivätkä kontrollissa (vrt. esim. nykyiset veroparatiisikäytännöt). Samoin kuin talouskriisi ei enää pysy toteuttajiensa eikä ekonomistien käsissä, imperialismikaan ei pysy poliitikkojen hallinnassa. Toisin sanoen särkyä se illuusio, että poliitikot ja valtiomiehet voisivat halutessaan ja milloin tahansa pysäyttää automaattisesti katastrofia kohti etenevän kehityksen. Jos vuodesta 2008 (Lehman Brothers) jatkunut yleismaailmallinen talouskriisi olisi ollut ekonomistien ja valtiovarainministereiden mahtikäskyllä pysäytettävissä, näin olisi jo mitä ilmeisimmin tapahtunut.

Subjektiivisia arvioita

Ellei imperialismin pelkistettyä ja absoluuttista ylivaltaa tavoittelevaa luonnetta ymmärretä eikä tunnusteta, ei ymmärretä myöskään nykyaikaisten sotien ja sotilaallisten kriisien perimmäistä olemusta. Imperialismi objektiivisena ilmiönä korvataan subjektiivisilla arvioilla ja syytetään tästä ilmiöistä yksityisiä maita ja

yksityisiä henkilöitä. Nuo henkilöt saattavatkin vaikuttaa kriisin syvenemiseen (tai lievenemiseen), mutta suurvaltojen hegemonistinen luonne on olemassa jo ennen heitä ja tavallaan heistä riippumatta.

Venäjän presidentin nimen jatkuva toistelu syytettyjen listan kärkipäässä synnyttää vaikutelman ikään kuin **Vladimir Putin** olisi keksinyt koko tämän imperialistisen kehityksen, vaikka toinen Vladimir (Lenin) kirjoitti aiheesta laajaan aineistoon perustuvan syvällisen analyysin jo noin sata vuotta sitten ja vaikka Yhdysvaltain johdolla käydyt lukuisat sodat ovat silmiemme edessä osoituksena hegemonistisesta vallantavoittelusta.

Itämeri

Länsisuuntautuneessa todistelussa pyritään Itämeren kiristynyt sotilaspoliittinen tilanne selittämään jokseenkin yksinomaan Krimin ja Ukrainan tapahtumista johtuvaksi ja toistellaan, että jos Minskin sopimus saatettaisiin voimaan, Itämerellekin koittaisi rauhan aika. Imperialismin olemuksen tunnistamattomuus johtaa kulloinkin syntyvän kriisin seurausten virheelliseen tulkintaan. Yleinen yksipuolinen uskomus on, että jonkin osapuolen sotilaallisen voiman lisääminen lisää kriisialueen turvallisuutta.

Ulkoministeri Timo Soini totesi äskettäin, että "Nykyisessä turvallisuustilanteessa Yhdysvaltojen vahva läsnäolo Itämeren alueella luo vakautta ja lisää turvallisuutta" (Helsingin Sanomat 10.5.2016). On kuitenkin vaikea nähdä kuinka kriisissä mukana olevan toisen (oikeastaan ensimmäisen) riitapukarin eli Yhdysvaltain yhä pidemmälle menevä sotilaallinen sekaantuminen ja sotkeutuminen kriisialueen asioihin voisi lisätä vakautta ja turvallisuutta tuolla alueella!

Yhteiskuntatieteen tohtori, tutkija **Risto Volanen** totesi äskettäin (Yle Radio1, Ykkösaamu 16.5.), että Itämerellä on menossa kriisin eskaloituminen (laajeneminen) ja Suomeen on levinnyt "sapelinkalisteluhenki". Ulkopoliittisen instituutin vanhempi tutkija **Charlie Salenius-Pasternak** totesi seuraavan aamun (17.5.) Ykkösaamussa, että Suomessa puhutaan liian vähän ydinaseuhkasta Itämerellä. Hän jatkoi, että Venäjän puolustusdoktriiniin kuuluu ns. deskalaatio, joka sisältää taktisten ydinaseiden käytön mahdollisuuden. Siihen voitaisiin turvautua ulkoisen uhan laajentuessa vastauhkalla: "Jos ette lopeta, niin...".

Myös karneat kokemukset voivat toistua

Tuossa samassa radio-ohjelmassa 17.5. esiintynyt Timo Soini totesi, että ydinaseilla uhkailu ei ole "asiallista", koska niihin turvautuu todennäköisesti myös toinen osapuoli. Soini antoi ymmärtää, että toisessa maailmansodassa koettu karnea kokemus ydinaseen käytöstä Japanissa toimisi (toivottavasti) riittävänä pelotteena jatkossakin. Hän huomautti, ettei koe "isoa huolta" tässä asiassa koska Yhdysvaltain ja Venäjän ulkoministerit **John Kerry** ja **Sergei Lavrov** "neuvottelevat keskenään viikoittain".

Viimeksi mainittu Soinin toteamus viittaa siihen, että imperialismiin liittyvää hegemoniaan eli ylivaltaan pyrkivää suuntausta (joka on ominaista molemmille ja kaikille sotilaallisille suurvalloille) ei ole riittävästi tiedostettu. Sen sijaan oletetaan, että kärjistynyt tilanne on palautettavissa normaaliksi yksityisten neuvottelijoiden toimesta vielä senkin jälkeen kun molemminpuolisen uhittelun kipuraja on kriisin laajenevan eskalaation oloissa ylitetty.

Uhkaa ja uhittelua

Venäläiset hävittäjät häiritsivät jokin aika sitten yhdysvaltalaista sota-alusta Itämerellä lähimmillään noin kymmenen metrin ylilennolla aluksesta. Tällaisten tapausten yhteydessä Venäjän todetaan yleensä yksipuolisesti "uhittelevan" ja unohdetaan, että venäläiset kokevat Yhdysvaltain sota-alusten läsnäolon Itämerellä yhtäläillä uhkaksi Venäjän turvallisuudelle. Venäläishävittäjät yrittävät riskirajan ylittäen häiritä ja hätistellä aluksia, jotka ne kokevat tunkeilijoiksi ja kutsumattomiksi vieraisiksi omalle pesälleen.

Ollaanpa kulloistenkin välikohtausten syillisistä ja syyttömistä mitä mieltä tahansa, sellainen tilanne on kestävä, jossa "läheltä piti"- tapaukset yleistyvät ja mahdollisesti muuttuvat osaksi arkipäivää 90 miljoonalle Itämeren vaikutuspiirissä olevalle asukkaalle.

Ydinaseuhka ja varustelun kiihtyminen

Ydinaseen käytön riskiä ei voi sulkea pois esim. Itämerellä, sillä suurvaltojen hegemonian tavoittelu ulottuu sfääreihin, joissa järjen ääni katoaa hävittäjien jylinään. Niinpä Brysselissä 19–20.5.2016 pidetyssä Nato-

maiden ulkoministereiden kokouksessa vallitsi yksimielisyys siitä, että Ukrainan kriisin jälkeen jäsenmaiden rauhoittelu ei enää riitä. "Se tarkoittaa myös Naton ydinasepelotteen uutta arviointia tilanteessa, jossa Venäjä toistuvasti muistuttaa omista taktisista ydinaseistaan" (Kari Huhdan kirjoitus HS 20.5.2016)

On äärimmäisen huolestuttavaa, että kriisin eskaloituessa valtioiden johtajat etsivät ratkaisua ongelmaan lähes yksinomaan sotilaallisen pelotevaikutuksen lisäämisellä, siis kiihtyvällä asevarustelulla. Helsingin Sanomat kysyy (19.5.2016) esittelysivullaan, "Kelpaako uusi Gripen Suomelle?". Kyseessä on ruotsalainen uuden sukupolven hävittäjä. Edessä tulisi olemaan miljardikauppa. Tuon saman lehden samalla esittelysivulla Gripen-otsikon vieressä on toinen otsikko: "Suomen talous sai EU:lta varoituksen". Tuo varoitus koski Suomen talouden huonoa tilaa.

Euroopan Unioni

Nyt jännitetään miten käy Suomelle EU:ssa. Unionissa on parhaillaan eräänlainen ajolähtötilanne. Käydään keskustelua sellaisista aiheista kuin Brexit (Britannia) ja Grexit (Kreikka), Suomelle saattaisi muiden mukana sopia tavallinen Exit ("Yks'tavallinen Virtanen" joutuisi toteamaan, että nyt riittää).

Julkistalouden professori **Markus Jäntin** mukaan EU saattaa hajota viiden vuoden sisällä (Yle Radio 1.11.2016, Brysselin kone). Eikö Suomella pitäisi olla jokin suunnitelma B, varauuskäytävä hajoamisen varalta?

"Talonpojan tappolinja"

Pääministeri Juha Sipilän johtama hallitus on ottavinaan hajanaisen EU:n määräykset niin vakavasti, että on valmis uhraamaan suomalaisen maanviljelijän taloudelliset edut ennemmin kuin ryhtyisi edes neuvottelemaan Venäjä-pakotteiden höllentämisestä tai poistamisesta. Sipilän hallitus tappelee siis EU:n mukana "nyrkit savessa" Venäjää vastaan panoksena suomalaisen maanviljelijän toimeentulo ja tulevaisuus. Lisäksi hallitus näyttää pitävän sota-aseiden hankkimista ja sotaharjoitusten järjestämistä jopa ensisijaisempina asioina kuin maan talouden kuntoon saattamista.

Presidentti **Urho Kekkonen** oli sitä mieltä, että jos jommankumman eli sisä- tai ulkopoliittikan täytyy olla rempallaan, niin olkoon sitten sisäpolitiikka. Nyt Suomi on liukumassa osapuoleksi suurvaltojen keskinäistä, hegemonistista valtataistelua. Sekä sisäpolitiikka (ymmärrettynä ennen muuta talouspolitiikkana) että ulkopoliitiikka ovat menossa maan edun kannalta vaaralliseen suuntaan.

Lueskelen parhaillaan presidentti **J.K. Paasikiven** elämää ja toimintaa käsittelevää **Raija Orasen** teosta "Hirmuinen mies". Lukiessa on käynyt mielessä, että jos Paasikivi olisi täällä paikan päällä seuraamassa maassamme harjoitettua ulkopoliitiikkaa ja nykyisiä Venäjäsuhteita, quinkahan monta kertaa hän olisi joutunut toistamaan sloganiaan, että "tämä on hirmuista".

EU "natoistuu", niin myös Suomi

Naton ja EU:n yhteistyötä ollaan parhaillaan lisäämässä ja tiivistämässä. Brysselissä 19–20. toukokuuta 2016 pidetyssä Nato-maiden ulkoministereiden kokouksessa yhtenä keskeisenä aiheena oli Naton ja EU:n yhteistyö. Ulkoministeri Timo Soini osallistui neuvoston kokoukseen yhdessä Ruotsin ulkoministerin **Margot Wallströmin** ja EU:n korkean edustajan **Federica Mogherinin** kanssa. Tämä oli ensimmäinen kerta kun Ruotsi ja Suomi osallistuvat ulkoministeritasolla Naton neuvoston kokoukseen.

Kokouksessa valmisteltiin mm. Naton ja EU:n yhteistä julistusta, joka on tarkoitus allekirjoittaa Naton seuraavassa huippukokouksessa Varsovassa 8–9. heinäkuuta. Naton lähiajan ohjelmassa on mm. sijoittaa kolmeen Baltian maahan ja Puolaan kuhunkin pataljoonan verran Naton jäsenmaiden joukkoja.

Sotilaallisten suurvaltojen intressit ovat etusijalla

Suomen ja Ruotsin osalta tulisi ottaa huomioon, että sotilaallisten suurvaltojen välinen kamppailu hegemoniasta on tapahtumien päävirta ja noiden suurvaltojen tärkein motiivi. Pienempien valtioiden intressit ovat noille tavoitteille alisteiset. Presidentti Sauli Niinistön ja neljän Pohjoismaan pääministerin äskettäisen Yhdysvaltain vierailun jälkeen on korostettu sitä kuinka tärkeä on yhteistyö Yhdysvaltojen ja

Pohjoismaiden välillä. Yhdysvaltain taholta on suitsutettu yhteistyön merkitystä näissä maissa vallitsevan "esimerkillisen" koulutus- ja sosiaaliturvan tason johdosta.

Pelkistetty ja raadollinen ulkopoliittinen motiivi on kuitenkin Yhdysvaltain kannalta ensisijaisesti se, että Pohjoismaat ovat Venäjän lähinaapureita ja niiden kautta voidaan heikentää ja horjuttaa toisen sotilaallisen suurvallan asemaa ja vaikutusvaltaa. Tämän vuoksi Suomen ei pidä horjahtaa siltä puolueettomuuden ja liittoutumattomuuden linjalta, jonka se on historian saatossa saavuttanut raskaiden taistelujen, erehdysten ja menetysten jälkeen.

"Rakkautta koleraan aikaan" (Marquez)

Suomen nykyisessä poliittisessa johdossa näyttää ilmenevän ajoittain kepeää, miltei kevytmielistä suhtautumista Suomen asemaan suhteessa Yhdysvaltoihin. Kansanedustaja **Ben Zyskowicz** totesi Radion ykkösaamun keskustelussa (16.5.2016), että presidentti **Barack Obama** tuntee jos ei aivan "lukkarin rakkautta" niin sympatiaa Pohjoismaita kohtaan. Ulkoministeri Timo Soini muistutti äskettäin Suomen olevan osa länttä ja totesi Suomen suhteen Yhdysvaltoihin olleen jo kylmän sodan aikaan "salarakasvaiheessa" (Kari Huhta HS 10.5.2016).

Herää ajatus, että jos suhde Yhdysvaltoihin oli jo kylmän sodan aikaan noin lämmin, niin nyt kuumen sodan kynnyksellä suhde näyttää joidenkin poliitikkojen puheissa olevan vain julkista virallistamista vaille. Kynninen ja huolestunut vastakysymys kuitenkin kuuluu, että ei kai Suomi-neito ole vaarassa joutua suurvaltapolitiikan hyväksikäytön uhriksi. Sellaista mahdollisuutta tulee kavahtaa.

Venäjän yksipuolinen syylistäminen ei ole ratkaisu

Nykyisen kärjistyneen maailmanpoliittisen tilanteen vallitessa tie ulos asevarustelun kierteestä voi tapahtua vain ja ennen kaikkea sotilaallisten suurvaltojen suhteiden liennyttämisen kautta. Natomaiden ja Yhdysvaltain taholla nostetaan Venäjäsuhhteessa esiin kaksi taktiikkaa eli pelote ja vuoropuhelu (dialogi). Ensisijalla Venäjään nähden on pelote ja Venäjän uhalla pelottelu. Vuoropuhelu, dialogi, mainitaan toissijaisesti ja muodollisesti sivulauseessa jos siinäkään. Keskustelua käydään lähinnä "hyvää päivää, kirvesvartta"-tasolla.

Virallisen tason neuvotteluissakin nostetaan ensimmäisenä esiin Venäjän synnit eli Ukraina ja Krim ja jätetään Yhdysvaltain lukuisat sotatoimet mainitsematta. Natomaiden lisääntyvää sotilaallista varustautumista perustellaan Venäjäuuhkalla, mutta ei haluta nähdä asiaa siten, että Venäjä kokee uhaksi juuri tuon lännen varustautumisen ja vastaa siihen oman sotilaallisen varustautumisensa lisäämisellä. Näin tuhoisa kierre jatkuu ja syvenee.

Venäjä-ongelmaa käytetään myös keppihevosena

Lännen sotilaallisen yhteistyön lisäämistä ja laajenemista perustellaan Venäjän uhalla hyvin taitavalla ja kaksikasvoisellakin tavalla. Esimerkkinä voidaan mainita Helsingin Sanomien pääkirjoitusotsikko 22.5.2016: "Naton ja EU:n yhteistyö antaa Suomelle lisätilaa".

Tuossa pääkirjoituksessa käsitellään syvenevää sotilaallista liittoutumista Naton ja EU:n välillä sekä ulkoministeri Timo Soinin vierailua Naton neuvoston kokoukseen ikään kuin luonnollisena jatkona jo tähän mennessä tapahtuneelle kehitykselle. Vastaus siihen mitä varten ja ketä vastaan tuo lisääntyvä yhteistyö on tarpeen käy selville tuon saman pääkirjoituksen viereen sijoitetusta **Kari Huhdan** kolumnista, jonka otsikko on: "Narva ei ole Venäjän seuraava iskukohde".

Huojentunut lukija on tyytyväinen tiedosta, että on edes yksi maankolkka, jonne Venäjä ei ole välittömästi iskemässä, mutta mieltä jää tietysti kaiheartamaan epävarmuus siitä mikä Venäjän seuraava kohde sitten on, jos se ei ole Narva. Huhta arvaa lukijan tuskan ja kiirehtii vastaamaan itse asettamaansa kysymykseen "**missä** Putin sitten järjestää seuraavan yllätyksensä"? (vahvennus KH). Huhdan vastauksessa nousevat esiin Kazakstan ja Afganistan ilmapommituksineen sekä Syyria.

Aitoon huoleen on tietysti aihetta, mutta Kari Huhdan luettelossa ei mainita lainkaan Yhdysvaltoja, joka operoi sotilaallisesti Afganistanin ja Syyrian lisäksi katastrofaalisessa tilassa olevassa Irakissa.

Dialogi ei ole yhtä kuin monologi

Dialogi eli vuoropuhelu ei ole samaa kuin mitä kansanedustaja **Ben Zyskowitz** esitti Radion ykkösaamun keskustelussa (16.5.2016). Hän viittasi puheenvuorossaan aluksi Yhdysvaltain ja Pohjoismaiden läheiseen ystävyYTEEN ja väitti, että Yhdysvaltain sotilaallinen intressi on ”puhtaan puolustusellinen”. Sen jälkeen hän tuomitsi jyrkästi Venäjän toimet Ukrainassa ja Krimillä, mainitsi kuin sivumennen dialogin merkityksen Venäjän kanssa, mutta väitti samassa yhteydessä, että Venäjän johdon ulkopoliittiset perustelut ovat ”puhdasta propagandaa”.

Presidentti **Sauli Niinistön** ansioksi on luettava, että hän on pitänyt yllä vuoropuhelua Venäjän presidentin **Vladimir Putinin** kanssa. Niinistö totesi äskettäin, että hän on saanut osakseen ankaraa kritiikkiä tämän johdosta. Tämä ilmeisesti osoittaa, että maassamme on myös voimakasta (lähinnä oikeistolaista) poliittista ilmapiiriä, jonka mielestä suhteet Venäjään tulisi katkaista mahdollisimman täydellisesti.

Dialogin erilaiset sävyt eri ilmansuunnissa

Vuoropuhelussa on kuitenkin erilaisia sävyjä ja vuoropuhelija voi esiintyä yhteen suuntaan (länteen) aurinkoisesti hymyillen ja toiseen suuntaan (itään) enemmän auringonlaskun ilmein. Vuoropuhelussa voidaan myös taktikoida ja harrastaa suurvaltapolitiikkaa.

Mieleen on jäänyt tuokiokuva Niinistön ja Putinin tapaamisesta Moskovassa kuluvan vuoden maaliskuussa. Asialistalla oli kysymys itärajalta syntyneestä pakolaisongelmasta. Tv-kuvassa Niinistö toteaa Putinille: Rajan yli ei tulla ilman viisumia. Se oli jämäkästi sanottu, eikä rajan yli ole sen jälkeen luvattomasti juuri tultu.

Tuota samaa jämäkkyyttä olisi kuitenkin odottanut myös länteen päin silloin kun ratkottiin kysymystä Yhdysvaltain osallistumisesta Suomessa toukokuussa 2016 pidettäviin lentosotaharjoituksiin. Huolellinen ja tarkkaavainen isäntä ei päästä taloonsa kutsumattomia vieraita, ei varsinkaan jos nämä ovat aseistautuneita (ja väittääkö joku, että F 15-hävittäjät eivät ole aseita?).

Pyöreitä vastauksia ja karttatarjoituksia

Niinistö puolusti kevään Nato-kumppanuuteen liittyviä sotaharjoituksia puuttamalla viime talvena asiasta syntyneeseen keskusteluun. Hänen puolusteluistaan ja perusteluistaan ei kuitenkaan tavallinen rivikansalainen tullut oikein hullua hurskaammaksi. Niinistö korosti, että kevään harjoitukset ovat ”teknisiä ja sotataidollisia”. CMX eli Crisis Management Exercise-harjoituksia hän kuvaili esikuntatasolla käytäviksi karttatarjoituksiksi (ks. Olli Pohjanpalon kirjoitus Helsingin Sanomissa 25.2.2016).

Mitään varsinaista vastausta ei saatu hyvin monia kansalaisia askarruttavaan kysymykseen, miten tällaiset harjoitukset ja Yhdysvaltain miehistön ja kuljetuskaluston osallistuminen niihin osuvat yksiin Suomen liittoutumattomuus- ja puolueettomuuspolitiikan kanssa. Niinistö sanoi, että ”Nato kumppanina turvaamme Suomen alueellista koskemattomuutta” (Pohjanpalo). Avoimeksi kuitenkin jäi, mitä vastataan niille, joiden mielestä juuri nuo harjoitukset loukkaavat maamme alueellista koskemattomuutta.

”Karttatarjoituksia” pitäisi selittää laajemmissa yhteyksissä kuin teknisinä kysymyksinä, muuten ollaan vaarassa pudota kartalta. Ollaan eksesyksissä, eikä tiedä kenen joukoissa seistään.

Presidentillinen dimensio

Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen dimensio on presidentillinen kysymys. Kansanedustaja **Matti Vanhanen** totesi Radion Ykkösaamussa 24.5.2016 edellä mainittuun itärajan tilanteeseen viitaten, että ”teimme kaikemme itärajan tukkimiseksi”. Siinä onnistuttiin, mutta kysymys kuuluu lievästi kärjistetyssä muodossa: tukitaanko itäraja, mutta annetaan länsirajan vuotaa kuin seula. Toisin sanoen lännen puolelta myös kutsumattomien vieraiden sallitaan saapua maahan aseineen ja ammuksineen. Keskustan todennäköinen presidenttiehdokas Vanhanen joutuu myös vastaamaan tähän kysymykseen. Mitä hän tulee tekemään mahdollisena presidenttinä tämän asian selventämiseksi?

Kansalaisten suuri joukko, ehkä enemmistö, seuraa huolestuneena Suomen ulkopoliittisen linjan lännettymistä ja natottumista. Monien mielestä näin ei voi jatkua pelkästään sillä perustelulla, että Venäjä uhkaa meitä. Ulkopoliittisessa johdossamme Venäjä on pitkälle demonisoitu ja Yhdysvallat idealisoitu. Lähes

kaikki mitä Venäjä tekee, nähdään pahana ja kielteisenä, kun taas Yhdysvallat ja Nato nähdään Suomen suhteen lähes pelkkinä hyväntekijöinä.

On huomioitava, että sotilaallisten suurvaltojen keskinäiset vallantavoitteluintressit eivät samaistu pienempien valtioiden poliittisten ja taloudellisten etujen kanssa. Nuo edut eivät ole keskenään yhteen sovitettavissa siitäkään huolimatta, että paljon puhuttu nato-yhteensopivuus pitkälle saavutettaisiinkin aseteknologisella alueella.

Ulkopoliittinen johtajuus

Suuressa yhteiskunnallisessa ja maailmanpoliittisessa murroksessa poliittisen johtajuuden merkitys lisääntyy suuresti. Valtio-opin opinnoista muistelen, että **Niccolò Machiavelli** (1469–1527) jakoi poliittiset johtajat ("Ruhtinaat") leijoniin ja kettuihin. Viimeksi mainituissa ei varmaankaan sinänsä ole mitään sen kielteisempää kuin muissa eläimissä. Ketuilla on omat selviytymiskeinonsa ja usein tehokkaat ovatkin.

Suomen nykyisen ulkopoliitiikan käännteitä seurattaessa tulee kuitenkin mieleen, että ulkopoliittiset motiivit eivät saisi liikaa perustua "kettuihin". Suomea kohti nato-jäsenyyttä ajavassa suuntauksessa on havaittavissa suoranaista viekastelua. Esimerkiksi siinä, että korostetaan Pohjoismaiden ja toisaalta EU:n kanssa käytävää sotilaspoliittista yhteistyötä ikään kuin omana erillisenä ja Natosta irrallaan olevana saarekkeena, jossa operoiminen on luonnollista ja itsestään selvää. Kriittinen tarkkailija näkee kuitenkin noissa toimissa nykyisellään myös suuntautumista kohti Nato-ovea.

Ei osaksi ongelmaa

Suomen tulee pysyä Natojäsenyyden ulkopuolella. Natosuuntaisessa pyrkimyksessä tulee välttää viekastelua ja harhaanjohtamista. Muussa tapauksessa yleinen luottamus ulkopoliittiseen johtoon ja ulkopoliittiseen linjaan horjuu. Kansan rauhantahtoinen enemmistö havaitsee, että onkimiehen termein "koukku näkyy". Tämä puolestaan aiheuttaa epävarmuutta siitä, kenen joukoissa seistään. Puolustetaanko todella omaa maata vai tullaanko alistetuiksi yhä enemmän "vieraan kypärän alle" ja vieraille suurvalta-hegemonistisille tavoitteille.

Ulkopoliitikasta vastuussa olevalta johdolta vaaditaan tarvittaessa myös leijonamaista murahtelua oman reviirialueen itsenäisyyden ja rauhan säilyttämiseksi. Nykyisessä maailmanpoliittisessa tilanteessa Suomella on huipputärkeä rooli Idän ja Lännen vastakkainasettelujen sovittelijana. Maallamme ei yksinkertaisesti ole varaa liukua osapuoleksi tai osaksi suurvaltojen keskinäistä valtataistelua. Suomen ei pidä siirtyä ongelman ratkaisijan roolista osaksi ongelmaa.